

Branş Öğretmenlerinin Program Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi

Sami ADEM (Sorumlu Yazar)¹

¹ Uzm., Milli Eğitim Bakanlığı, samiadem35@hotmail.com

 ORCID ID:0009-0007-5580-4865

Makale Türü/Article Type
Araştırma Makalesi

IJPES
2023
Volume 4, No 1
Sayfa/ Pages: 14-20

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijpes>

Makale Bilgisi/Article Info:

Geliş/Received : 20.03.2023

Kabul/Accepted : 03.04.2023

e-Yayım/e-Printed: 25.04.2023

DOI Number

DOI: 10.59062/ijpes.1267978

ÖZ

Bu araştırmada, lise düzeyinde görev yapmakta olan öğretmenlerin program okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma lise branş öğretmenleriyle yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini 2022-2023 eğitim öğretim yılı güz döneminde Bor ilçe merkezinde görev yapan lise branş öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklemini ise tabakalı kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi ile seçilen 3 farklı ortaöğretim kurumundan seçilen okullarda çalışan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmada öğretmenlerin program okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla eğitim programı okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesi için, geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmış "Eğitim Programı Okuryazarlığı Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada ölçekle elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilmiş ve veriler aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) analizleri kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, katılımcıların yüksek düzeyde program okuryazarı olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Program okuryazarlığı, eğitim, branş öğretmenliği

Program Literacy Levels Of Branch Teachers

ABSTRACT

In this study, it was aimed to determine the curriculum literacy levels of teachers working at the high school level. The study was carried out with high school branch teachers. The universe of the research consists of high school branch teachers working in the Bor district center in the fall semester of the 2022-2023 academic year. The sample will be teachers working in schools selected from 3 different secondary education institutions selected by stratified easily accessible case sampling method. In the study, in order to determine the curriculum literacy levels of teachers, the "Program Literacy Scale", which was validated and reliable, was used to improve curriculum literacy skills. In the study, the data obtained with the scale were analyzed with the SPSS program and the data were analyzed using arithmetic mean, standard deviation, independent samples t-test, one-way analysis of variance (ANOVA). According to the results obtained from the research, it was determined that the participants were highly program literate.

Keywords: Program literacy, education, branch teaching

Atf için: Adem, S. (2023). Branş öğretmenlerinin program okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Temel Eğitim Çalışmaları Dergisi*, 4(1), 14-20.

Etik Kurul İzin Bilgileri: Araştırma kapsamında araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyulmuş olup, Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi Etik Kurulu'nun 01.12.2022 tarihli toplantısında alınan 14/288788 numaralı kararı ile araştırmanın yapılması uygun görülmüştür.

This is an open access article distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/), which permits unrestricted use, distribution and reproduction in any medium, provided the original authors and source are credited.

1. GİRİŞ

Günümüz dünyasında teknolojik gelişmelere bağlı olarak önemli bir dönüşüm yaşanmaktadır. Teknolojik değişime bağlı olarak toplumsal değişim de gerçekleşmekte ve bireylerin ihtiyaçları farklılık göstermektedir. 21. yüzyılda eğitim ve öğretim teknik ve araçlarının da bu değişime uygun olması gerekmektedir. Bilgi toplumunun gelişimine ve iletişim araçlarındaki ilerlemeye bağlı olarak eğitim sistemlerinin amaçları da değişmektedir (Tanrıverdi & Apak, 2013: 268).

Eğitimin temel amacı, bireylerin davranışlarını istenilen şekilde değiştirme sürecidir. Bu amaca bağlı olarak eğitim sistemlerinde öğrencilerin davranışlarında ihtiyaç duyulan değişime yönelik planlı ve sistemli bir yaklaşım olmalıdır. Eğitim, bireylerin gelişimine katkı sağlarken, eğitim sistemleri yeniliklere açık, araştırmacı, çağın koşullarına uygun becerilere sahip bireyler yetiştirmeyi amaçlar (Saribaş & Babadağ, 2015).

Eğitim ve öğretimin temel amacına bağlı olarak bireylerin topluma faydalı olacak şekilde yetiştirilmeleri ve gelişimleri devam ettirilmelidir. Birey yetiştirmedeki temel felsefe, çağın ihtiyaçlarına uygun eğitim programlarının uygulanması ve yeni eğitim programlarının oluşturulmasıdır. Değişen ihtiyaçların öğrenme ve öğretme süreçlerine etkilerine paralel olarak öğretim programlarının da yaşamla ilişkilendirilecek şekilde yenilenmesi gerekmektedir. Bu süreçte eğitim sisteminin en önemli unsuru olan öğretmenlerin asıl amacı, programın felsefesine uygun olarak yürütülmesini sağlamaktır.

Eğitim süreçlerine yön vermek amacıyla eğitim programları oluşturulur. Toplumsal ihtiyaçlara ve bilimsel gelişmelere göre değişebilen eğitim programları bir anlamda eğitim süreçlerinin etkinliğini sağlamaktadır. Eğitim programlarının başarısı, öğrencilerin istenilen becerilere sahip olması ve davranışlarını toplumsal bilgi ve değerlere uygun olarak yönlendirmesi ile mümkündür. Bu doğrultuda eğitim programlarını; eğitim öğretim sürecinin önemli bir unsuru olarak göstermek yanlış olmaz (Yakar, 2016: 2).

Eğitim ve öğretimde kullanılan programlar, önceden belirlenmiş hedefler için planlanan tüm etkinlikleri kapsar. Bu etkinlikler sınıf seviyelerine uygun olarak derslerde işlenecek konularla ilgili tüm unsur ve etkinlikleri de içerir. Program bir anlamda derslerde işlenecek konuları, öğretim araçlarını, materyallerini ve yöntemlerini kapsayan bir rehberdir (Demirel, 2004: 7). Programlar tüm eğitim sistemleri için stratejik bir öneme sahiptir. Eğitim programları, öğrenci başarılarının neler olduğunu belirlerken, bu kazanımlara ulaşmak için kullanılacak tüm yöntem ve araçlarla ilgili etkinlikleri açıklar. Programlar bir eğitim rehberi olarak aynı zamanda bir eğitim rehberine ve eğitim-öğretimde öğrencilerin hayatını düzenleyen bir yapıya sahiptir (Erdem ve Eğmir, 2018).

En basit ifadeyle program, öğrenciye neyi, neden, nasıl ve ne zaman öğreneceğini açıklamaktır. Eğitim programları, öğrencilerin etkili ve işlevsel öğrenme çıktıları elde etmeleri için çeşitli toplumsal ihtiyaçlar da göz önünde bulundurularak hazırlanmış ve hükümetlerin eğitim politikalarını gerçekleştirmeyi amaçlayan yasal bir eğitim aracıdır. Bu sayede toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik temel sorunlarının çözümlenebilmesi hedeflenmiştir. Program, toplumun temel değerlerinin korunması ve yaşamsal ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik bilimsel esaslara dayanarak hazırlanmış bir yol haritasıdır. Sistematik bir yapı içerisinde ele alınan eğitim programlarının dört boyutu vardır. Bunlar; hedef, içerik (kapsam), öğrenme-öğretme süreçleri (eğitim durumları) ve ölçme ve değerlendirmedir (Akt. Bolat, 2017: 127).

Öğretmenler, mevcut programlarla ilgili olarak öğrenme süreçlerini güncellemek zorundadır. Eğitim programının öğretmen tarafından doğru ve olumlu algılanması çok önemlidir. Eğitim programının amaç, içerik, öğretim etkinlikleri, ölçme ve değerlendirmeden oluşan dört unsurunun öğretmen tarafından tam olarak anlaşılması, bu unsurların birbirleriyle olan ilişkilerinin etkin bir şekilde kurulması ve sürekli olarak geliştirilmesi ve değerlendirilmesi program okuryazarlığı kavramını ortaya çıkarmıştır. (Çetinkaya ve Tabak, 2019).

Program okuryazarlığı, eğitim programlarından elde edilen bilgilerin pratik uygulaması ve faydalarının etkin kullanımınıdır. Eğitim sisteminin amaçlarına ulaşabilmesi için öğretmenlerin programın temel amaçlarını benimsemesi, uygulaması ve değerlendirmesi önemlidir. Program okuryazarlığı ile eğitim programının yönetilebilir bir şekilde kullanılması sağlanır (Özgen & Bindak, 2018).

Program okuryazarlığı, diğer bir deyişle öğretmenlerin program okuryazarlığı genel olarak bütüncül bir yaklaşımla ele alınmaktadır. Program okuryazarlığının temel amacı, öğretmenleri görev ve sorumluluklarını en

etkili şekilde yerine getirmelerini sağlayacak bilgilerle donatmak ve bu bilgileri öğretim becerilerine yansıtmaktır. Program okuryazarlığı, programın felsefesini ve amaçlarını içselleştirme, öğretim süreçlerini planlama ve uygulama olarak gösterilebilir (Gömleksiz ve Erdem, 2018).

Program okuryazarlığı kavramının ortaya çıkmasının nedeni, eğitim hizmetlerinin kalitesinin ve verimliliğinin öğretmenlere bağlı olmasıdır. Eğitimcilerin yeterlilik düzeylerinin artırılması program okuryazarlık düzeyi ile ilişkilidir. Programın öğrenme ve öğretmedeki başarısı, öğretmenlerin program okuryazarlığında belirli bir düzeye gelebilmesi için kazanımlar, ders içeriği seçimi, uygulama, ölçme ve değerlendirme konularında sahip olması gereken yeterliklerden etkilenir (Bolat, 2017: 129).

Yukarıda belirtildiği gibi, program okuryazarlığı, eğitim programlarının amaç ve hedefleri başta olmak üzere tüm unsurlara hakim olmayı gerektirir. Programın kapsamlı bir şekilde öğrenilmesi ve yorumlanması, eğitim ortamının özelliklerine uygun olarak uyarlanması, öğrenme çıktılarının en üst düzeyde oluşturulabilmesi için beceri ve yetkinliklere sahip olunması program okuryazarlığı ile açıklanmaktadır. Dolayısıyla program okuryazarlığı, öğretmenin hem bilgisine hem de analiz etme, yorumlama ve uygulama becerisine bağlıdır (Gömleksiz ve Erdem, 2018).

Eğitim programının başarısını etkileyen program okuryazarlığı, öğretmenlerin belirli yeterliliklere sahip olmasını gerektirmektedir. Bu yetkinlikler, öğretim programının amaçlarının öğrencilerin akademik başarılarına göre düzenlenmesi, bu düzenlemelerdeki içeriklerin seçilmesi ve kontrol edilmesi, öğretme-öğrenme süreçlerinin belirlenmesi ve sonuçların ölçme ve değerlendirmede geri bildirim sağlayacak şekilde yorumlanmasıdır. Öğretmenlerin okuryazarlık becerilerini geliştirmek aslında Programı geliştirmektir. Örtük program, öğretmenlerin programı resmi ve gayri resmi düzeyde uygulamalarına bağlı olarak değişmektedir. Bu niteliklerin olması durumunda; Örtük program ile eğitim programı arasında hiçbir fark kalmayacak ve unsurların başarıyla yerine getirilmesi mümkün olacaktır. Öğretmen yeterliklerinin çeşitli çalışmalarla artırılacağı bilirse de program okuryazarlığının sınırlarını net bir şekilde belirlemek mümkün değildir (Bolat, 2017: 129).

Program okuryazarlığı öncelikle eleştirel bir bakış açısı ve analitik yorumlama becerilerinin edinilmesine bağlıdır. Öğretmenler tarafından programın yapıcı eleştirisi, pratik sonuçların düzenlenmesi ve uyarlanması sürecinde özellikle önemlidir. Program okuryazarlığı, öğretim becerilerinin geliştirilmesine bağlıdır. Öğretmenin öğrenme ve öğretme ortamına müdahalesi, eğitimin kalitesini artırmanın önemli araçlarından biridir. Bu nedenle öğretmenlerin mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmeleri ve program okuryazarlığı ile ilgili bilgilerini sınıfa taşımaları gerekmektedir (Yıldız, 2019).

Günümüzde program okuryazarlığının bir boyutu, eğitim programlarının yeniden yapılandırılması olarak görülmektedir. Eğitim programlarının çağın ihtiyaçlarına ve toplumsal ihtiyaçlara göre değişmesi, öğretmenlerin okuryazarlık becerilerini ön plana çıkarmıştır. Programlardaki değişikliklere uyum sağlayabilmesi, öğretmenin program okuryazarlığının yüksek olması ve mesleki gelişimi ile ilgilidir. Bu, programın etkili bir şekilde uygulanması için kritik öneme sahiptir. Bu nedenle program okuryazarlığına “program geliştirme” özelliğinin eklenmesi uygun olacaktır (Erdamar, 2020: 7).

Öğretmenlerin program okuryazarlığı, sahip olmaları gereken temel becerileri arasında sayılmaktadır. Her öğretmen, eğitim programı ile ilgili olarak kendini yetiştirmeli ve gerekli koşulları sağlayacak mesleki gelişimini desteklemelidir. Eğitim programı sadece örgün eğitimin nasıl yapılacağına dair resmi bir belge değil, etkili öğrenme ve öğretme ortamlarını sağlayan bir rehberdir. Bu nedenle öğretmen adayları başta olmak üzere her öğretmen program okuryazarlığı konusunda aktif olmalıdır (Bolat, 2017).

Program okuryazarlığı, örgün eğitimin planlanmasından uygulanmasına kadar olan tüm süreçleri kapsarken, belirli yetkinlikler ve beceriler okuryazarlık düzeyinin başarısını etkiler. Programın hedeflediği hedeflere ulaşmak ve öğrencilerin başarılarında istenilen sonuçlara ulaşmak öğretmenlerin program okuryazarlığı konusundaki yeterliklerine bağlıdır. Bu süreçte okul yönetimleri tarafından öğretmenleri desteklemek ve öğretmenin öğrenme ortamı hakkında bilgi edinmesine olanak sağlamak da etkilidir (Erdamar, 2020: 6).

Öğretmenlerin programın boyutlarına ilişkin okuryazarlıklarını geliştirebilmeleri için programın bileşenlerine ilişkin bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Van den Akker, Fasoglio & Muller (2006) tarafından sıralanan on farklı bileşen, eğitim ortamında öğrenme-öğretme sürecinin iyileştirilmesi için gerekli yeterliliğin sağlanmasına yardımcı olabilir. Böylece eğitim programı amaçlarına ulaşmış olur (Bolat, 2018: 127-128).

Bu açıklamalara ilişkin olarak araştırmamızda problem cümlemiz; "Ortaöğretim kurumlarında görev yapan branş öğretmenlerinin eğitim programı okuryazarlık düzeyleri nedir?" şeklinde, alt problemler ise "Ortaöğretim kurumlarında görev yapan branş öğretmenlerinin eğitim programı okuryazarlık düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?" ve "Ortaöğretim kurumlarında görev yapan branş öğretmenlerinin eğitim programı okuryazarlık düzeyleri kıdemlerine göre farklılık göstermekte midir?" şeklinde belirlenmiştir.

2. YÖNTEM

Lise branş öğretmenlerinin eğitim programı okuryazarlığı düzeylerinin incelendiği bu çalışmada, betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, tutumları, görüşleri, başarıları veya herhangi bir sayıda değişkenin sıklığını, dağılımını veya ilişkisini kendi doğal ortamında ölçmek için kullanılan bilimsel bir araştırma modeli olarak tanımlanmaktadır (Wiersma, 1995: 169). Çalışmada nitel veri toplama tekniklerine ve nitel betimlemelere yer verilmiştir.

Araştırmanın evrenini 2022-2023 eğitim öğretim yılı güz döneminde Bor ilçe merkezinde görev yapan lise branş öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklem ise tabakalı kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi ile seçilen 3 farklı ortaöğretim kurumundan, seçilen okullarda çalışan öğretmenlerdir.

Yapılan bu çalışmada veri toplama aracı olarak Bolat (2017) tarafından geliştirilen "Eğitim Programları Okur Yazarlık Ölçeği" izin alınarak kullanılmıştır. 5'li Likert tipinde tasarlanan ölçekte beceri ifadeleri "Hiç Katılmıyorum", "Az Katılıyorum", "Orta Düzeyde Katılıyorum", "Çok Katılıyorum", "Tamamen Katılıyorum" seçenekleri bulunmakta ve maddeler olumlu cümlelerden oluşmaktadır. Alınan yanıtlar katılımcıların seçimine göre sırayla "1", "2", "3", "4", "5" puanları ile puanlanmıştır. Ölçeğin geçerliliği için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmış; iki faktörlü ölçek olarak ortaya çıkmış ve KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) değeri 0.932; Barlett Testi sonucu anlamlı bulunmuştur ($p < 0.001$). Aynı ölçeğin güvenilirlik katsayısı her madde için bakılmış ve 0,41 ile 0,81 arasında elde edilmiş ve açıkladığı toplam varyans %45,05 olarak bulunmuştur (Bolat, 2017). Kullanılan bu ölçek "okuma" ve "yazma" olarak iki faktörden oluşmaktadır. Okuma faktörü 15 maddeden meydana gelirken yazma faktörü 14 madden oluşmaktadır.

Bu çalışma için ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Eğitim Programları Okur Yazarlık Ölçeği için yapılan açımlayıcı faktör analizinde KMO değeri 0,902; Barlett küresellik testi de anlamlı ($p < 0,01$) bulunmuştur. Bu durum ölçeğin açımlayıcı faktör analizi yapılabileceği anlamına gelmektedir. Ölçekte yer alan maddelerin yük değerleri 0,439 ile 0,728 arasında değişmektedir. Ölçeğin faktör analizinde herhangi bir faktörde yer almayan ya da birden çok faktörde yer alan 9 madde ölçekten çıkarılmıştır. Ölçeğin açıkladığı toplam varyans %59,12 olarak bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirliğine ilişkin Cronbach Alfa katsayısı 0,909 olarak elde edilmiştir.

Niğde İl Milli Eğitim Müdürlüğünden yasal izinler alındıktan sonra Bor İlçesinde görev yapan tüm branş öğretmenlerine uygulanmış ve gönüllü olan 231 branş öğretmeninden veri toplanmıştır.

Çalışmada öncelikle normallik testleri incelenmiştir. Normallik testlerinden basıklık ve çarpıklık (Skewness ve Kurtosis) değerleri incelenmiş ve değerlerin normalliği sağladığı (Skewness = 0,432; Kurtosis = 0,958) görülmüştür. Verilerin normal dağılım gösterdiği görüldüğünden fark testlerinden bağımsız t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testleri kullanılmıştır. Ölçeklerin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında da açımlayıcı faktör analizi ve Cronbach Alfa analizleri kullanılmıştır.

Araştırma kapsamında araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyulmuş olup, Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi Etik Kurulu'nun 01.12.2022 tarihli toplantısında alınan 14/288788 numaralı kararı ile araştırmanın yapılması uygun görülmüştür.

3. BULGULAR

Araştırmada kullanılan ölçekte öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlık düzeylerini ölçmeye ilişkin maddelerden bazıları şu şekildedir;

- Verilen hedef davranışın hangi hedef boyutuna ilişkin olduğunu ayırt edebilirim.
- İçeriğin öğrenci seviyesine uygunluğunu denetleyebilirim.
- İçeriğin hedeflerle ilişki düzeyini tespit edebilirim.
- Hedef davranışın ne istediğini anlayabilirim.
- Öğretme-öğretme süreçlerinin etkililiğini değerlendirebilirim.
- Ölçme-değerlendirme işlemi sonuçlarını yorumlayabilirim.
- Öğrenme-öğretme süreçlerine uygun eğitim materyalini tasarlayabilirim.
- Hedefe uygun ölçme aracı hazırlayabilirim.
- Öğretme-öğrenme süreçlerine uygun eğitsel etkinlikler tasarlayabilirim.
- Öğrenci seviyesine uygun hedef yazabilirim.
- Seçtiğim öğretim tekniğine uygun öğrenme-öğretme süreçlerini tasarlayabilirim (Bolat, 2017:138).

3.1. Ortaöğretim kurumlarında görev yapan branş öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlık düzeyleri nedir?

Tablo 1. Ortaöğretim kurumlarında görev yapan branş öğretmenlerinin eğitim programı okuryazarlık düzeyleri tablosu

Madde	\bar{x}	s	Katılma Düzeyi
M1	4,66	,619	Tamamen Katılıyorum
M2	4,73	,524	Tamamen Katılıyorum
M4	4,60	,587	Tamamen Katılıyorum
M5	4,62	,576	Tamamen Katılıyorum
M6	4,58	,605	Tamamen Katılıyorum
M7	4,56	,629	Tamamen Katılıyorum
M8	4,68	,544	Tamamen Katılıyorum
M9	4,59	,611	Tamamen Katılıyorum
M10	4,59	,618	Tamamen Katılıyorum
M11	4,59	,596	Tamamen Katılıyorum
M14	4,57	,654	Tamamen Katılıyorum
M15	4,59	,639	Tamamen Katılıyorum
M16	4,22	,866	Tamamen Katılıyorum
M17	4,29	,806	Tamamen Katılıyorum
M18	4,34	,780	Tamamen Katılıyorum
M23	4,51	,677	Tamamen Katılıyorum
M24	4,47	,702	Tamamen Katılıyorum
M25	4,39	,754	Tamamen Katılıyorum
M26	4,43	,686	Tamamen Katılıyorum
M27	4,43	,641	Tamamen Katılıyorum

Tablo 1 incelendiğinde, branş öğretmenlerinin tamamının eğitim programları okur yazarlık düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan branş öğretmenlerinin tamamının programı iyi bir şekilde okudukları ve uyguladıkları görülmüştür.

3.2. Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Branş Öğretmenlerinin Eğitim Programı Okuryazarlık Düzeyleri Cinsiyetlerine Göre Farklılık Göstermekte midir?

Tablo 2. Ortaöğretim kurumlarında görev yapan branş öğretmenlerinin eğitim programı okuryazarlık düzeylerinin cinsiyetlerine göre durumlarına ilişkin bağımsız t testi tablosu

Cinsiyet	n	\bar{x}	s	t	P
Kadın	107	4,48	,45		
Erkek	125	4,56	,35	1,404	,162

Tablo 2 incelendiğinde, branş öğretmenlerinin eğitim programları okur yazarlık düzeyleri istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($t_{(230)}=1,404$; $p>0,05$). Öğretmenlerin eğitim programı okur yazarlık düzeyleri yüksek olduğu için cinsiyetler arasında farklılık olmadığı düşünülmektedir.

3.3. Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Branş Öğretmenlerinin Eğitim Programı Okuryazarlık Düzeyleri Kıdemlerine Göre Farklılık Göstermekte midir?

Tablo 3. Ortaöğretim kurumlarında görev yapan branş öğretmenlerinin eğitim programı okuryazarlık düzeylerinin kıdemlerine göre durumlarına ilişkin ANOVA tablosu

	Karelerin Toplamı	sd	Karelerin Ortalaması	F	P	Farkın Kaynağı (LSD)
Gruplararası	1,370	3	,457			
Grupiçi	35,622	228	,156	2,924	,035	1-5 Yıl/16 Yıl ve üzeri
Toplam	36,992	231				11-15 Yıl/16 Yıl ve üzeri

Tablo 3 incelendiğinde, branş öğretmenlerinin eğitim programları okur yazarlık düzeyleri kıdemlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($F_{(3-228)}=2,924$; $p<0,05$). Farkın kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan LSD testinde 1-5 yıl ve 11-15 yıl ile 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenler arasında 16 yıl ve üzeri lehine anlamlı fark olduğu ortaya çıkmıştır. 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin program okur yazarlık düzeyleri 1-5 yıl ve 11-15 yıl üzeri kıdeme sahip öğretmenlere oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Ortaöğretim öğretmenlerinin program okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Program okuryazarlığı ölçeğinden elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde; en yüksek okuryazarlık düzeyinin programa ait planlama boyutuyla ilgili olduğu, bunu sırasıyla uygulama ve program bilgisinin izlediği görülmüştür. Lise öğretmenlerinin program okuryazarlığının program bilgisi alt boyutunda yer alan maddelere verdikleri cevaplarda “Programın nasıl hazırlandığını biliyorum.” maddesi ortalaması en düşük olan, “Alanımdaki bilimsel gelişmeleri takip ederim.” maddesi ortalaması en yüksek olarak tespit edilmiştir. Lise öğretmenlerinin programa yönelik verdiği yanıtlarda “Programdaki öğrenme alanlarının ünite ve zaman dağılımına göre dersimi planlarım.” maddesi ortalaması en düşük olan “Ders planı hazırlanırken, programdaki öğrenme hedefine uygun bir plan hazırlarım.” maddesi ortalaması en yüksek olarak tespit edilmiştir.

Tüm branşlarda program bilgisine yönelik olarak “Programın nasıl hazırlandığını biliyorum.” maddesinin ortalamasının diğer maddelere göre daha düşük olduğu, programın uygulanması bilgisine yönelik “Hedef davranışlara uygun materyaller tasarlarım.” maddesinin ortalamasının diğer maddelere göre daha düşük olduğu gözlenmiştir.

Cinsiyet, branş ve meslekte hizmet yılı değişkenlerine göre program okuryazarlık düzeyleri ve program okuryazarlığının alt boyutlarına ilişkin düzeyler incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

5. ÖNERİLER

Araştırma, öğretmenlerin görev yaptıkları kademenin bir alt kademesindeki eğitim programını kapsayacak şekilde genişletilebilir. Eğitim, önceki bilgilerin üzerine yeni bilgilerin eklenmesiyle sağlanan bir süreçtir. Bu nedenle ön bilgilerin öğrenme üzerinde önemli olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin öğrencilerin öğrenmesi gereken bilgiler hakkında fikir sahibi olması eğitimdeki başarıyı artıracaktır. Bu çalışmada branş öğretmenlerinin program okuryazarlık düzeyleri cinsiyet, branş, mezun olunan okul türü ve meslekte hizmet yılı değişkenlerine göre incelenmiştir. Program okuryazarlık düzeyleri, öğretmenin ders yükü/haftalık ders saati, lisans eğitiminde aldığı dersler, katıldığı hizmet içi eğitimler gibi farklı değişkenlere göre incelenebilir.

BEYAN

“Branş Öğretmenlerinin Program Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi” isimli makalemiz ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur ve yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Bolat, Y. (2017). Eğitim programı okuryazarlığı kavramı ve eğitim programı okuryazarlığı ölçeği. *International Periodica for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(18), 121-138.
- Çetinkaya, S. & Tabak, S.. (2019). Öğretmen adaylarının eğitim programı okuryazarlık yeterlilikleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(1), 296-309.
- Demirel, Ö. (2004). *Öğrenme sanatı*. Ankara: PegemA Yayınları.

- Erdamar, F. S. (2020). *Sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlık algıları ve ilkökul yöneticilerinin öğretmenlerin program okuryazarlık becerisine yönelik algılarının ilerlemeci felsefe bağlamında analizi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Fırat Üniversitesi, Elâzığ.
- Erdem, C. & Eğmir, E. (2018). Öğretmen adaylarının eğitim programı okuryazarlığı düzeyleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(2), 123-138.
- Gömlüksiz, M. N. & Erdem, Ş. (2018). Eğitim Fakültesi ve PFE programına kayıtlı öğretmen adaylarının eğitim programı okuryazarlığına ilişkin görüşleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 73, 509-529.
- Özgen, K. & Bindak, R. (2018). Matematik öğretmen adaylarının matematik okuryazarlığı öz-yeterlik algıları. *Elementary Education Online*, 17(2), 489-499.
- Sarıbaşı, S. & Babadağ, G. (2015). Temel eğitimin temel sorunları. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 3(1), 18-34.
- Tanrıverdi, B., & Apak, Ö. (2013). Görsel okuryazarlık üzerine bir içerik analizi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1), 267-294.
- Wiersma, W. (1995). *Research Methods in Education: An introduction*. Boston: Allyn & Bacon.
- Yakar, A. (2016). Geleceğin eğitimi üzerine program ve tasarım modeli önerileri: “yaşamsal eğitim programları” ve “yaşamsal öğretim tasarımları”. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 1-19.
- Yıldız, S. (2019). Öğretmen adaylarının program geliştirmeye ilişkin bilişsel farkındalık algıları ile eğitim programı okuryazarlıkları arasındaki ilişki. *Social Sciences Studies Journal*, 5(44), 5177-5191.